

Nr 326.

Av herr Nilsson, Bror, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående organisationen av rationaliseringsverksamheten på jordbrukets område m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen nr 149 angående organisationen av rationaliseringsverksamheten på jordbrukets område m. m. säger sig departementschefen icke kunna ansluta sig till det av 1947 års centrala lantbrukskommitté i dess betänkande framförda förslaget, att en del av de hos lantbruksnämnderna anställda lantbrukskonsulenter skulle benämnas förste lantbrukskonsulenter och givas högre lönegrad än de övriga konsulenter, nämligen 29 lönegraden.

Som skäl för denna sin uppfattning anför statsrådet endast, att det icke föreläge någon principiell skillnad i fråga om arbetsuppgifternas vikt mellan ifrågavarande befattningar och konsulentbefattningarna vid hushållningssällskapen.

Denna uppfattning kan knappast vara riktig. Lantbruksnämndernas arbetsuppgifter föreslås uppdelade på tre delegationer, nämligen en för den yttre rationaliseringen, en för den inre rationaliseringen och slutligen en för torr-läggningssärenden. De nya uppgifterna komma väsentligen att höra under den första av dessa delegationer och inom detta arbetsområde komma lantbruksdirektörens flesta uppgifter att falla. Här komma genast in tillämpningen av lagen om förköpsrätt, aktiv jordförmedling och jordköp, sammanläggningar, vanhävdsärenden m. m. Den inre rationaliseringen kommer icke allenast att omfatta det från hushållningssällskapen övertagna arbetet med upprättandet av planer till nyodlingar, betesförbättringar och stenröjningar samt beviljandet av lån och bidrag till dylika arbeten utan även hela den sociala långivningen, om vilken centrala lantbrukskommittén i sitt betänkande uttalar följande å s. 96: »För lantbruksnämndernas del torde den av utredningen ifrågasatta långivningen i fråga om jordbruksegnahemslån och driftslån komma att redan från början medföra en avsevärd arbetsbörda, även om långivningen kommer att handhavas av de enskilda penninginrättningarna mot statlig kreditgaranti.»

Uppgiften att förbereda och föredraga dessa låneärenden, verkställa värderingar av jordbruksfastigheterna och prövningar av lånesökandes kvalifikationer måste anses mera krävande och ansvarsfull än sysslandet med de inre rationaliseringsuppgifter, varmed hushållningssällskapens konsulenter på här berörda område varit verksamma.

Undantag härifrån utgöra de jordbrukskonsulenter, vilka handhaft täckdiktningens verksamheten och varit dels föredragande i täckdiktningens nämnderna och dels innehafvt befogenhet att verkställa syneförrättningar av mindre omfattande art. Yrkanden om högre lönegradsplacering för dessa konsulenter ha förekommit.

Utan tvivel blir arbetet på delegationen för den inre rationaliseringen mycket krävande både i fråga om arbetets kvalitet och kvantitet. En ansvarig och föredragande tjänsteinnehavare på denna post utgör en förutsättning för att lantbruksdirektören helt skall kunna ägna sig åt de betydelsefulla uppgifterna med den yttre rationaliseringen.

Ur organisations- och befordringssynpunkt är det vidare icke lyckligt med ett så långt lönehopp mellan chefen och hans närmaste man som det i propositionen föreslagna, nämligen mellan lantbruksdirektören i 32 och lantbrukskonsulenten i 26 lönegraden. Inom skogsvårdsstyrelserna, varest den lägst placerade befattningshavaren med jägmästarexamen befinner sig i 27 lönegraden och den högste i 30, 32 eller 33, finnes en mellantjänst — distriktsjägmästaren — i 29 lönegraden. Ett sådant förhållande underlättar i hög grad befattningarnas rekrytering med duktigt folk. Mellantjänsten blir för dem, som icke nå upp till chefsposten, en passabel sluttjänst. Uppmuntran genom befordran kan givas de mest skötsamma och duktiga.

Slutligen finnes ännu ett skäl för inrättandet av dessa förste lantbrukskonsulentbefattningar, vilket anföres av centrala lantbrukskommittén i dess betänkande, s. 212, där det heter: »Kommittén förutsätter, att flertalet egnahemsdirektörer, som icke befordras till högre befattning, skola erhålla befattning som förste lantbrukskonsulent.» Ehuru tillgodoseendet av de till lantbruksdirektörer icke utsedda egnahemsdirektörernas rättmätiga ställning kan ske även på annat sätt än det av lantbrukskommittén här föreslagna, så innebär detta förslag dock en åtminstone ur statsnyttans synpunkt klok och rimlig lösning av ett ömtåligt problem.

Till sist bör sägas, att en alltför snäv utrustning av de nya lantbruksnämnderna lätt kan leda därtill att rationaliseringsreformen icke kan genomföras i praktiken enligt de av riksdagen beslutade riktlinjerna.

Med stöd av vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen måtte besluta, att 26 stycken lantbrukskonsulenttjänster i 26:e lönegraden omföras till förste lantbrukskonsulenttjänster i 29:e lönegraden, och

att anslaget till lantbruksnämnderna, avlöningar, uppräknas i enlighet därmed.

Stockholm den 3 april 1948.

B. A. Nilsson.